

UN MEDIC DE TARĂ

Eram în mare încurcătură: aveam înaintea mea o călătorie urgentă ; un bolnav grav mă aștepta într-un sat, la o depărtare de zece mile, un viscol puternic umplea spațiul vast dintre mine și el ; aveam o trăsură, ușoară, cu roți mari, tocmai bună pentru șoselele noastre ; înfășurat în șubă, ținând geanta cu instrumente într-o mână, așteptam în curte gata de drum ; dar calul lipsea, calul. Propriul meu cal murise în noaptea precedentă, din cauză că se istovise peste măsură în această iarnă geroasă ; slujnica umbla acum prin sat, ca să capete un cal de împrumut; dar fără speranță, știam bine, iar eu adăstam acolo fără rost, tot mai acoperit de zăpadă, înlemnind tot mai mult de frig. La poartă se ivi fata, singură, și clătină fanalul ; firește, cine împrumută calul acum pentru un astfel de drum? Măsurai încă o dată curtea ; nu găseam nici o soluție ; absent, frământat, lovii cu piciorul în ușa șubredă a cocinei de porci care sta nefolosită de ani și ani. Se deschise și se bălângăni din balamale încolo și-ncoace. Dinăuntru răzbi căldură și parcă miros de cai. Un fînăr cu lumina tulbure se clătina înăuntru, atârnat de-o frînghie. Un om, ciucit pe jos în cotineaua scundă, își arată chipul deschis, cu ochi sinilii. „Să înham caii? întrebă el ieșind afară de-a bușilea. N-am știut ce să spun și doar m-am aplecat ca să văd ce mai era în cocină. Slujnica sta lângă mine. Habar n-aveam ce lucruri sînt la îndemînă în propria noastră casă", spuse ea și rîseră amîndoi. Hii, frate, hii, soră !" strigă rîndașul și doi cai, două animale imense, cu crupa lată, ieșiră unul după altul, cu picioarele strînse lângă corp, plecîndu-și ca niște cămile capetele armonioase și strecurîndu-se doar datorită șerpuirilor viguroase ale trupurilor prin deschiderea ușii, pe care o umplură complet. Dar numaidecît se ridicară pe picioarele lor lungi, din trupuri ieșindu-le aburi deși. „Dă-i o mînă de ajutor", am spus și fata sa repezit supusă să-i întindă argatului hamurile de la trăsură. Dar abia ajunsese lângă el, că rîndașul o cuprinde în brațe și-și pleacă fața peste a ei. Fata scoate un țipăt și se refugiază lângă mine ; pe obrazul ei sînt întipărite urmele roșii a două șiruri de dinți. „Vită ! strig furios, ți s-a făcut de gîrbaci ?" dar îmi dau seama îndată că e un străin, despre care nu știu de unde vine și că mă ajută de bunăvoie, cînd toți ceilalți mă lasă baltă. Ca și cum mi-ar fi cunoscut gîndurile, nu-mi ia amenințarea în nume de rău, ci se întoarce doar o dată spre mine, tot ocupat cu caii. „Urcați-vă", zice el apoi și într-adevăr: totul este gata. Bag de

seamă că încă n-am mers cu asemenea pereche de cai frumoși și mă urc vesel în trăsură. „De mînat caii, însă, am să-i mîn eu, tu nu cunoști drumul”, îi spun. „Design”, răspunde el, eu nici nu merg cu dumneavoastră rămîn la Rosa.” „Nu !” strigă Rosa și aleargă în casă cuprinsă de presimțirea destinului ei inevitabil ; aud zornăind lanțul de la ușă, pe care-l înțepenește bine ; aud clinchetul broaștei care se-neuie ; văd cum, în afară de asta, trece-n goană prin tindă și prin celelalte odăi, stingând luminile pentru a nu putea fi găsită. „Mergi cu mine, îi spun rîndașului, sau renunț la drum, oricât o fi de urgent. Nici nu-mi trece prin minte să-ți las pradă fata, ca preț pentru drumul ăsta. „Zoriți!” spune el și bate din palme; trăsura este smulsă din loc ca un lemn în șuvoiul apelor ; mai apuc să aud cum ușa casei mele se sparge și sare în țândări sub izbiturile rîndașului, apoi ochii și urechile mi le umple un vîjîit ce pătrunde deopotrivă prin toate simțurile. Dar și asta doar vreme de-o clipă, căci am și ajuns la destinație, de parcă în fața porții mele s-ar întinde îndată curtea pacientului ; caii stau locului liniștiți; ninsoarea a conținut; jur-împrejur lumina lunii; părinții bolnavului ies în grabă din casă **după** ei sora lui; sînt luat aproape pe sus din trăsură ; nu pricep nimic din vorbele lor încîlcite; în odaia bolnavului aerul e aproape de nerespirat; vatra, uitată de toți, fumegă; voi deschide larg ferestrele ; dar mai întîi vreau să-l văd pe bolnav. Slab, fără febră, nici rece, nici cald cu ochii sleiți, băiatul se ridică fără cămașă pe el de sub plapumă, se agață de gîtul meu și-mi șoptește la ureche : „Doctore, lasă-mă să mor”, Privesc în jur, n-a auzit nimeni ; părinții stau muți, aplecați înainte, și-mi așteaptă verdictul, sora a adus un scaun pentru geanta mea. Deschid geanta și caut printre instrumente ; din patul său băiatul întinde mereu mîna spre mine, ca să-mi amintească de rugămintea lui. Apuc o pensetă, o cercetez la lumina feștilei și o pun din nou la loc. Da, gîndesc eu blestemînd, în asemenea cazuri te ajută zeii, îți trimit calul ce-ți lipsește, dată fiind graba mai adaugă încă unul, și pentru a te copleși îți dăruiesc și un rîndaș. Abia acum îmi aduc aminte de Rosa ; ce să fac, cum s-o scap, cum s-o scot de sub acest rîndaș, cînd sînt la zece mile depărtare de ea, cu niște cai de nestăpînit la trăsură ? Acești cai care iată că și-au slăbit oarecum curelele ; care deschid ferestrele din afară înăuntru, nici eu nu știu cum ; care bagă capul înăuntru, fiecare ,pe cîte-o fereastră și privesc bolnavul, nestingheriți de țipetele familiei. «Am să plec

numaidecît îndărăt», gîndesc eu, de parcă m-ar fi îndemnat caii să pornesc la drum, dar îngădui ca sora bolnavului, care mă crede amețit de căldură, să-mi scoată șuba. Mi se pune la îndemînă un pahar cu rom, bătrînul mă bate pe umăr, faptul că-mi oferă din comoara lui justifică această intimitate. Clatin din cap ; în sfera strîmtă a gîndirii bătrînului mi s-ar face rău ; doar pentru motivul ăsta refuz să beau. Mama stă lîngă pat și mă atrage într-acolo ; îi dau ascultare și, în timp ce calul meu nechează spre tavan, pun capul pe pieptul copilului, care se înfioară sub barba mea rece. Se adeverește ceea ce știam dinainte : băiatul e sănătos, cu o circulație cam proastă a sîngelui și îndopat cu cafea de mama grijulie, dar sănătos și cel mai bun lucru de făcut ar fi să-l alung din pat cu un ghionț. Dar nu sînt un reformist utopic și-l las să zacă mai departe. Sînt angajat de district și-mi fac datoria pînă la capăt, pînă acolo unde aproape întrece măsura. Plătît prost, sînt totuși generos și gata să-i ajut pe săraci. Trebuie să mă mai îngrijesc doar de Rosa, apoi băiatul n-are decît să aibă dreptate și vreau să mor și eu. Ce caut eu aici, în iarna asta fără sfîrșit! Calul mi-a murit și uite că nu e nimeni în sat, care să mi-l împrumute pe-al lui. Trebuie să-mi scot cai cocina porcilor, și dacă din întîmplare n-ar exista cai, ar trebui să merg cu scroafa la trăsură. Așa stau lucrurile. Și dau din cap spre familie. Ei nu știu nimic din toate astea și, chiar dacă ar ști, tot n-ar crede. E ușor să scrii rețete, dar, în rest, e greu să te-nțelegi cu oamenii. Ei, vizita mea aici ar fi, așadar, terminată ; m-au făcut să mă ostenesc încă o dată degeaba ; sînt obișnuit cu asta, tot districtul mă martirizează cu ajutorul clopoțelului meu de noapte ; dar faptul că de rîndul ăsta a trebuit s-o mai sacrific și pe Rosa, fata asta frumoasă, care trăiește de ani de, zile în casa mea, aproape fără s-o bag în seamă — sacrificiul ăsta e prea mare și, în mintea mea, trebuie să recurg, într-un fel la arguții, pentru a nu mă dezlănțui împotriva famiîiei ăsteia care, oricîtă bunăvoință ar avea, nu mi-o poate da îndărăt pe Rosa. Cînd însă îmi închid geanta și fac semn să mi se aducă șuba, în timp ce familia stă adunată laolaltă, tata adulmecînd pe deasupra paharului de rom din mînă, mama probabil dezamăgită de mine — da ce-or fi așteptînd oamenii ăștia de la mine ! — abia ținîndu-și, lacrimile și mușcîndu-și buzele, iar sora fluturînd un prosop îmbibat din plin cu sînge, în clipa asta sînt oarecum gata să admit, eventual, că flăcăul poate este totuși bolnav. Mă duc spre el, băiatul mă întîmpină surîzător, de parcă i-aș aduce supa cea

mai concentrată — ah, acum nechează amîndoi caii ! —
rînduită probabil de undeva de sus, larma asta trebuie de bună
seamă să înlesnească examenul, și iată, acum găsesc firește,
că băiatul e bolnav. Pe partea dreaptă trupului, în regiunea
soldului, s-a deschis o rană mare cît podul palmei. Cu aspect
roșiatic, cu multe nuanțe, mai întunecată în profunzime,
deschizîndu-se la culoare spre margini, cu granulație fină, cu
sîngele inegal grămădit, deschisă ca o exploatare minieră de
suprafață. Acesta este aspectul ei de la distanță. De aproape
mai apare încă un factor agravant. Cine poate privi la una ca
asta fără să fluiera încetișor ? Viermi de grosimea și lungimea
degetului meu mic, trandafirii de felul lor și, în plus, stropiți de
sînge, parcă fixați în interiorul plăgii, se zvîrcolesc să iasă la
lumină cu căpșoarele lor albe și cu nenumăratele piciorușe.
Sărmane băiat, nu te mai poate ajuta nimeni ! Am
descoperit marea ta rană ; de la floarea asta din sold ți se trage
sfîrșitul. Familia e fericită, căci mă vede în plină activitate ;
sora o spune mamei, mama tatălui, tata cîtorva oaspeți care
intră în vîrfurile picioarelor și legănîndu-se cu brațele întinse
printre razele lunii din cadrul ușii deschise. „O să mă scapi ?”
murmură cu sughițuri băiatul, complet orbit de viața din plaga
lui. Așa sînt oamenii din ținutul meu. Totdeauna pretind
doctorului imposibilul. Și-au pierdut vechea credință; preotul
stă acasă și-și destramă odăjdiile una după alta; doctorul
trebuie să facă însă totul, cu mîna-i delicată de chirurg. Ei, fie
cum doriți ! Eu nu m-am oferit ; dacă mă utilizați în scopuri
sfinte, îngădui să faceți și asta cu mine ; la ce altceva mai bun
mă pot aștepta eu, un bătrîn doctor de țară, lipsit de slujnica
mea ! Iar ei, familia și bătrînii satului, vin și mă dezbracă de
haine; un cor de școală, cu învățătorul în frunte, stă în fața
casei și cîntă, pe o melodie cît se poate de simplă, textul :

***Despuiati-l și-atunci lecuiește,
Iar de nu lecuiește, ucideți-l!
E doar un doftor, e doar un doftor.***

Apoi sînt despuiat și, treeîndu-mi degetele prin barbă,
privesc liniștit, cu capul plecat, oamenii. Mă resemnez întru
totul și sînt mai tare decît toți și așa rămîn, deși nu-mi ajută cu
nimic, căci acum mă apucă de cap și de picioare și mă aburcă
în pat. Mă așază la perete, în partea rănii. Apoi ies toți din
odaie ; ușa se închide ; cîntecul amuțește ; nori trec prin

dreptul lunii ; mă acoperă așternutul, cald ; capetele cailor se clatină fantomatic în deschiderile ferestrelor. „Știi, aud spunându-mi-se la ureche, încrederea mea în tine e foarte redusă. Căci și tu ai fost azvîrlit undeva, nu te poți pune niciodată pe picioare. În loc să mă ajuți, mă strîmtorezi pe patul morții. Tare ți-aș mai scoate ochii ! „Așa e, spun eu, e o rușine. Dar la urma urmei sînt doctor. Ce să fac ? Crede-mă, nici mie nu mie ușor. „Și vrei să mă declar mulțumit cu scuza asta? Ah, dar trebuie, fără-ndoială. Totdeauna trebui să mă declar mulțumit. Am venit pe lume cu o rană frumoasă; asta a fost toată zestrea mea." „Tinere prieten, spun, greșeala ta e că n-ai o viziune de ansamblu. Eu, care am fost prin toate camerele de bolnavi, de-a lungul și de-a latul țării, îți spun : rana ta nu e chiar atît de rea. E făcută în unghi ascuțit, cu două lovituri de secure. Mulți își oferă o latură a trupului și abia dacă aud securea în pădure, necum ca aceasta să se apropie de ei." „E cu adevărat așa sau mă înșeli în aiurările frigurilor mele ?" „E cu adevărat așa, poți să iei cu tine pe lumea cealaltă cuvîntul de onoare al unui medic de district." Și el l-a luat și s-a liniștit. Dar acum era timpul să mă gîndesc la scăparea mea. Caii încă mai stăteau credincioși la locurile lor. Adunai repede hainele, șuba și geanta ; nu voiam să zăbovesc cu îmbrăcatul ; dacă se grăbeau caii ca la venirea încoace, aveam să săr oarecum din patul ăsta într-al meu. Un cal se trase, ascultător îndărăt de la fereastră ; aruncaii legătura în trăsura; șuba zbură prea departe, se agăță doar cu o mîneacă de un cîrlig. Destul de bine și așa. Îmi făcui vînt pe cal. Hățurile atîrnînd liber, un cal abia legat de celălalt, trăsura, după ei, clătinîndu-se fără direcție, la urmă de tot șuba tîrîta prin zăpadă. „Zoriți !" am strigat, dar nu se zoreau de fel ; înaintam ca niște moșnegi prin pustiul de zăpadă ; în urma noastră răsună prelung cîntecul nou, dar eronat al copiilor :

***Bucurafi-vă, pacienților,
Doftorul v-a fost adus în pat.***

Așa n-am să mai ajung niciodată acasă ; clientela mea înfloritoare s-a prăpădit, un succesor mă fură, dar fără folos, căci nu mă poate înlocui; în casa mea face ravagii scîrbosul de rîndaș; Rosa e victima lui ; nu vreau să-mi duc gîndul ăsta pînă la capăt. Om bătrîn, despuiat, expus gerului ăstor vremuri nenorocite, umblu haihui într-o trăsura pămîntească, cu cai

nepămînteni. Șuba îmi atîrnă în urma trăsirii, dar n-o pot ajunge cu mîna, și nimeni din adunătura de pacienți în plină mișcare nu mișcă un deget. Înșelat! Înșelat! Am ascultat pentru o dată de sunetul greșit al clopoțelului de noapte — niciodată nu vor fi îndreptate consecințele.